

СОФИЙСКА
АДВОКАТСКА
КОЛЕГИЯ

СОФИЙСКА АДВОКАТСКА КОЛЕГИЯ
София 1309
бул. Тодор Александров 137, ет.2 и 3
register@sak-sas.bg

Изх. № 151

Дата 23.01.2023 г.

ДО

**МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

КОПИЕ ДО:

Г-н Иван Демерджиев
Заместник министър-председател по
обществения ред и сигурност и служебен
министър на вътрешните работи

КОПИЕ ДО:

Г-н Крум Зарков
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

От

Софийски адвокатски съвет, представляван
от Председателя на Софийска адвокатска
колегия адв. Стефан Марчев, адрес: София,
бул.Тодор Александров № 137, ет. 3,
електронен адрес: register@sak-sas.bg

*Относно: Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната
власт, публикуван в портала за обществени консултации на 22.12.2022 г.*

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ МИНИСТРИ,**

На 22.12.2022 г. в портала за обществени консултации strategy.bg е публикуван
проект на „Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт“ (по-долу
само **Законопроекта**), който включва и редица изменения на процесуални разпоредби

от Административно-процесуалния кодекс, Гражданския процесуален кодекс и Наказателно-процесуалния кодекс, които са от изключително значение за упражняването на адвокатска професия.

Министерство на правосъдието предлага редица изменения в Закона за съдебната власт, с които се цели да бъде оптимизирана работата и повишена ефективността на съдебната система при въвеждането на реално и пълноценно електронно правосъдие. Действително повечето предложени изменения и допълнения в нормативната уредба заслужават подкрепа и одобрение, тъй като са мотивирани от необходимостта да бъдат извършвани от съда и страните предвидените в процесуалните закони изявления и процесуални действия в електронна форма. Законопроектът съдържа редица изменения, за които Софийската адвокатска колегия отдавна настоява и в действителност оставаме приятно изненадани, че множеството ни становища и молби най-накрая са намерили разбиране.

Въпреки това в предложени проект има редица предложения, които притесняват цялата адвокатска общност, а и нашите доверители граждани и юридически лица, защото създават опасност от нарушаване на правото им на достъп до ефективно правосъдие и качествена адвокатска защита.

Ето защо, в обявения срок за обществени консултации излагаме на вниманието Ви следните съображения и предложения за допълване на Законопроекта, които считаме, че ще допринесат за постигане на целите, заложи в Мотивите към Законопроекта и в частност ще повишат гаранциите за правата и интересите на гражданите.

1. Относно удостоверяване на връчването по електронен път (§ 8 от законопроекта):

1.1. В предложени нов текст на чл. 360ж, ал.8 ЗСВ, е предвидено потвърждение за извършено по електронен път процесуално действие да се изпраща „на електронния адрес за връчване на страната или процесуалния и представител“. Това създава възможност потвърждението за действия, извършени от адвокат и изявления, подадени от адвокат, да се получава от самата страна на посочен от нея електронен адрес за връчване и адвокатът да няма доказателство/потвърждение, че е спазил съответния процесуален срок. С оглед на това предлагаме текстът на чл.360ж, ал.8 да се измени по следния начин:

„Потвърждението се изпраща на електронния адрес за връчване на страната, а когато електронният документ по ал.6 е подаден от процесуален представител – на електронния адрес за връчване на процесуалния представител“.

Същевременно в текста на ал. 9 (която урежда реда за уведомяване за технически нередовности при действия в електронна форма), предлагаме да се добавят

след сега предложения текст думите „*по реда на ал.8*“, за да се гарантира отново, че когато изявлението е подадено от адвокат, съобщението за отстраняване на нередовности ще се получи на електронния адрес на адвоката.

2. Относно снемането на електронен образ на съдебните актове (§ 9 от Законопроекта):

Предложената разпоредба на чл.360ж¹ създава правило, каквото отдавна беше необходимо: че всички документи на хартиен носител се въвеждат в системата и чрез снемане на електронен образ. Същевременно текстът е формулиран по начин, който оставя впечатлението, че това се отнася само до „*изявленията и актовете, подавани до органите на съдебната власт*“.

Ето защо, предлагаме преди „*както и всички документи*“ да се добави текст „*актовете и изявленията по чл.360а, ал. 2*“, за да се сменя задължително електронен образ и на съдебните актове, които по една или друга причина са издадени в друга форма, различна от електронната. Това е предвидено индиректно така или иначе в текста на новопредложения чл.360з, ал.2, според която електронното дело включва и електронен образ на хартиените съдебни актове по чл.360а, ал.2, но намираме за необходимо да бъде посочено изрично в нормата на чл. 360ж¹.

Липсата на подобно изрично изписване в други процесуални разпоредби доведоха до това, че съдилищата създават препятствия пред това съдебни актове да бъдат получавани от адвокатски сътрудници поради стеснително тълкуване на понятието „*информация и документи по делото*“.

3. Относно достъпа до електронните дела (§ 11 от Законопроекта):

3.1. Най-същественят проблем в предложения законопроект е невъзможността адвокатите да получават достъп до електронни дела без да представят пълномощно по конкретното дело и да им бъде разрешен електронен достъп по делото.

Съществено важна за адвокатската професия е правната възможност на адвокатите по чл. 31 от Закона за адвокатурата: адвокатите имат **право на свободен достъп и могат да правят справки по дела, да получават копия от книжа и сведения с предимство в съда, органите на досъдебното производство, административните органи и други служби в страната и навсякъде, където е необходимо, само въз основа на качеството си на адвокат или на адвокат от Европейския съюз, което удостоверяват чрез представяне на карта, издадена от Висшия адвокатски съвет.**

Не е необходимо и никога не е било необходимо, откакто съществува адвокатура в България, адвокатът да представя пълномощно или някакъв друг документ за да бъде оторизиран да получи достъп до дадено дело, освен като

удостоверим адвокатското си качество чрез представяне на адвокатска карта. В същия смисъл е не само текстът на чл. 31 от сега действащия Закон за адвокатурата (в сила от 2004г.), но и текстът на чл. 12 от отменения Закон за адвокатурата (обн., ДВ, бр. 80 от 27.09.1991 г., отм., бр. 55 от 25.06.2004 г.), а и текстът на действалия по време на комунистическия режим в България чл. 35 от УКАЗ № 1842 за адвокатурата (обн., ДВ, бр. 96 от 3.12.1976 г., отм. 1.10.1991 г.)¹. В съвременните условия подобно правило е необходимо и има адекватни гаранции срещу злоупотреби: адвокатите не само са задължени да спазват професионална тайна по силата на чл. 45 от Закона за адвокатурата, за нарушение на която носят дисциплинарна и наказателна отговорност, но са задължени да спазват стриктно правилата за опазване на личните данни по ЗЗЛД и води документация по ЗМИП. Адвокатската професия в днешно време е свръх-регулирана професия и всякаква злоупотреба с информация, получена от адвокат по повод адвокатската професия подлежи на санкциониране в дисциплинарно производство, което може да приключи включително и с лишаване от право да се упражнява адвокатска дейност.

Адвокатите трябва да могат да проучват статуса, движението или отделни процесуални действия по дела, по които нямат качеството на пълномощник на страна в процеса, по най-различни легитимно оправдани причини – тук ще посочим само няколко примера от иначе неизчерпаеми житейски и професионални ситуации. Най-очевидната причина, която налага адвокатът да се запознае с едно дело без да има пълномощно за това, е когато клиент възлага на адвоката само да проучи делото без да го представлява в хода на това дело (например, за да му даде независимо мнение по правния спор отделно от вече ангажирания адвокат или юрисконсулт, за да прецени дали може да поеме делото, или за да консултира клиента относно процесуална стратегия и др.). Още по-наложително е такава възможност да има и адвокатът, който е ангажиран от трето неучастващо в делото лице, да проучи правния спор с оглед евентуално конституиране на това трето лице като помагач или като главно встъпило лице със самостоятелни права върху предмета на спора – в тези случаи дори клиентът да иска да даде пълномощно на адвоката, не може да го стори, тъй като той самият все още не е страна по делото. Несъстоятелни са аргументите, че бъдещ клиент може да даде пълномощно на адвоката само за справка/проучване по делото или само временно, и след това да го оттегли – това може да доведе до връчване на призовки и съобщения на адвоката, без той изобщо да има представа какво касае съответния спор. Не споделяме и доводите, че клиентът или предишният ангажиран адвокат можел да придружи адвоката, за да му предостави достъп по делото за проучване, тъй като се касае за електронен достъп (а повечето клиенти нямат профили за електронен достъп

¹ Съгласно чл. 35 от УКАЗ № 1842 за адвокатурата, когато адвокатът „прави справки, той не е длъжен да представя пълномощно освен в случаите, посочени в правилника за прилагане на този указ“

или изобщо не са конституирани още като страна по делото), а предишният адвокат не е в състояние да преотстъпи електронния си достъп.

На следващо място, невъзможността за получаване на електронен достъп до делата без пълномощно, прави невъзможна проверката за налични тежести и вписани иски молби върху имоти. Когато купувач се интересува от покупката на имот, той може да извърши проверка в имотния регистър за наложени възбрани и вписани иски молби, но неговия адвокат не може да получи електронен достъп до съдебното производство, по което е постановена обезпечителната мярка или е вписана исковата молба.

Друг подобен пример е невъзможността ако дело, по което адвокатът участва бъде спряно от съда до приключване на друг преюдициален съдебен спор (в който клиентът на адвоката не участва), адвокатът не може да достъпи преюдициалното дело и да установи в детайли какъв е предмета му, и какво е текущото движение на делото.

Възможните хипотези са многобройни и съпътстват адвокатската работа ежедневно. Именно благодарение на правото си по чл. 31 ЗАДв ние имаме възможност да защитаваме ефективно правата и интересите на гражданите и юридическите лица.

Достъпът до електронните дела би следвало да се осъществява при същите права и възможности на адвокатите, както се осъществяваше и достъпът до електронни дела.

Ето защо, нашето искане е в разпоредбата на чл. 360з от ЗИД на ЗСВ да се предвиди, че адвокатите са винаги сред лицата, които имат право на достъп до електронните дела, независимо от това дали представят пълномощно или не. Само подобен текст би привел нормата на чл.3 60з в съответствие с чл. 31 от Закона за адвокатурата.

За осигуряване възможност за достъп по делата на всички адвокати независимо от тяхното упълномощаване, години наред всички съдилища поддържаха електронни системи, достъпни публично или с регистрация за адвокати от съответните колегии, в които се предоставяше цялата съществена информация за движението на делата. Блестящ пример за това беше системата на Софийски градски съд на адрес: <https://info.scc.bg/>, която съдържаше данни за номера на делото и страните (със заличени лични данни), всички процесуални действия на страните и съда, резюме на входящите изявления на страните, резюме/диспозитив на постановените съдебни актове (разпореждания, определения и решения), линкове към съдебните протоколи (предвид факта, че съдебните заседания така или иначе са публични), насрочванията за открити заседания и данни за изпращане на делото на по-горна инстанция. След въвеждането на ЕИСС обаче в тези системи на съдилищата престана да се въвежда информация за дела, образувани след месец май 2021г. и още по-негативният ефект на

този проблем е, че съдебните служители започнаха да възприемат това като индикация за преустановяване достъпа на адвокатите до дела – не само електронно, но и на хартиен носител.

Тази информационна система е разработена от дружеството, разработило ЕПЕП – Информационни системи АД (или негов клон/подделение), и би могла да бъде възстановена като модул на Единния портал за електронно правосъдие, обозначена като „Вход за адвокати“ или „Ограничен достъп“. Ако Министерство на правосъдието желае наистина да гарантира ефективна адвокатска защита на гражданите и юридическите лица, предлагаме да се създаде нова ал.4 на чл.360з със следното съдържание:

„Органите на съдебната власт осигуряват на адвокати, които не са получили пълен достъп до електронното дело, ограничен достъп до електронните дела. Ограниченият достъп включва информация за извършените по делото процесуални действия, за постановените съдебни актове в хронологичен ред, без достъп до самите документи или достъп до самото електронно дело. Искането за ограничен достъп се осигурява при заявено от адвокат искане за проучване на делото по възлагане от негов клиент“.

Подобно правило ще се прилага, ако бъде създаден описаният модул за ограничен достъп само до информация за движението на делото в хронологичен вид, аналогична с посочената по-горе информационна система на съдилищата, и само ако адвокатът е направил искане за проучване на делото по възлагане на свой клиент, като съдът ще разрешава ограничен достъп до електронното дело, без още да е налице упълномощаване и възлагане на процесуално представителство по делото.

3.2. Предлагаме също да бъде допълнена разпоредбата на чл. 360з, ал.2, като се предвиди, че в електронното дело се включват и списъците за призоваване на лицата и връчените призовки и съобщения, за да се избегнат процесуални грешки. Винаги е добре страните и техните процесуални представители адвокатите да имат достъп до списъка за призоваване и самите призовки и съобщения, за да е възможно на ранен етап да бъде установена грешка в списъка за призоваване (погрешно изписване на страна или на адреса ѝ), която може да доведе до отлагане на делото и забавянето му.

Предлагаме да бъде създадено второ изречение със следното съдържание:
„Част от електронното дело са и съобщенията и призовки до страните и участниците в съдебното производство, както и изготвяните списъци за призоваване.“

4. Относно достъпа до информация от Национална база данни „Население“

Наложително е в законопроекта да се предвиди изменение на чл. 385, ал. 1 от ЗСВ, който урежда достъпа на органите на съдебната власт до Националната база данни „Население“, НСИ и Българския институт за стандартизация при спазване на правилата за защита на личните данни, като след думите „достъп на органите на съдебната власт“ се добави „и адвокатите“.

Липсата на достъп до Национална база данни „Население“ също е дългогодишен проблем в работата на адвокатите. Невъзможността адвокатите да получават данни за актуалното гражданско състояние на лицата и в частност дали определено лице е починало, води случаи на образуване на дела срещу починал ответник, което впоследствие се прекратява, ако лицето е починало преди образуване на исковата молба.²

По този начин е възможно ищецът вече да е внесъл значителна по размер държавна такса или да е направил други разноски, и да трябва да извърши тези разноски повторно при образуване на дело срещу наследниците на починалото лице.

Липсата на достъп до Национална база данни „Население“ води и до това, че ако в хода на производството почине клиент на адвоката, е възможно адвокатът да не разбере, въпреки полагане на дължимата грижа, и като резултат да извърши процесуални действия от името на починало лице. Обичайно съдът разбира за смъртта на лицето, но това води до спиране на делото и предприемане на действия по издирване на наследниците, а на практика адвокатът би могъл преди всяко съдебно заседание да проверява дали клиентът му е починал, дали има наследници, дали е навършил пълнолетие, респективно дали не е бил поставен под запрещение, и да предприеме своевременно действия за потвърждаване на представителната му власт и да избегне отлагане или спиране на производството.

Отново правните и житейски ситуации, обосноваващи необходимостта от подобен достъп, са многобройни.

Същевременно на всички органи на съдебната власт, на нотариуси и частни съдебни изпълнители, е разрешен достъп до Национална база данни „Население“ във връзка с осъществяването от тях публични функции. Така единственият начин, например, да се установи актуален адрес на бъдещ ответник по делото, е адвокатът да се обърне към нотариус или ЧСИ да връчи от името на клиента (бъдещ ищец) изявление чрез нотариална покана или по реда на чл. 18, ал. 5 ЗЧСИ, за да се направи съответна справка в НБД „Население“, което влече значителни допълнителни разноски за страните и води до забавяне поради усложнения ред на връчване по ГПК.

² Съгласно т. 2 от Тълкувателно решение № 1/09.07.2019 г. по тълк.д. № 1/2017 г., ОСГК и ТК на ВКС, Съгласно Тълкувателно решение № 1/09.07.2019 г., „процесуалната правоспособност е абсолютна процесуална предпоставка за възникването на правото на иск. Исково производство, при което посоченият в исковата молба ответник е починал преди предявяването на иска, е недопустимо и подлежи на прекратяване, поради начална липса на правоспособна страна.“

Следва също да се има предвид, че според чл. 385, ал. 2 ЗСВ редът и начинът за осигуряване на достъп до Национална база данни "Население", се определят с Наредба на министъра на правосъдието и министъра на регионалното развитие и благоустройството. Ако бъде извършена предлаганата промяна в чл. 385, ал. 1 ЗСВ чрез добавяне на адвокатите към лицата, които имат достъп до НБД „Население“, ще позволи в издадената на основание чл. 385, ал. 2 ЗСВ наредба да се предвидят конкретни правила, които да регламентират достъпа на адвокати до тази база данни, ограниченията с оглед гаранции срещу злоупотреби, като се предвидят и санкции за недобросъвестно поведение или използване на данни за цели, различни от защита на законните права и интереси на клиент на адвоката.

Следва да се има предвид също, че и адвокатите изпълняват функции по реализация на публичен интерес (защита на правата и интересите на гражданите), възложени от държавата също толкова, колкото нотариусите и частните съдебни изпълнители, особено при осъществяване на представителство по реда на Закона за правната помощ или когато адвокати са посочвани да осъществяват особено представителство в хипотезите на чл. 47, ал. 6 ГПК и чл. 29, ал. 2 ГПК. Адвокати изпълняват именно функциите на държавата по осигуряване на безплатна правна защита на социално слаби лица или лица в уязвимо положение, както и функциите по обезпечаване на нормалния ход на производствата, когато биват назначавани за особени представители на лица, които не могат да бъдат открити, малолетни лица и др. За да могат да изпълнят тези свои функции, е наложително в ЗСВ да се предвиди възможност и адвокатите да имат достъп, като конкретните условия за достъпа бъдат уредени в Наредбата по чл. 385, ал. 2 ЗСВ.

5. Относно преходните и заключителни разпоредби (§18):

Текстът на §18, ал.6 предвижда, че Висшият съдебен съвет трябва да осигури свързаност между ЕИСС и ЕДИС (единната деловодна информационна система) на административните съдилища до 1 март 2024 г. Това е прекрасно, ако действително се осъществи, но то по никакъв начин не гарантира, че информацията, налична в тези системи, ще е налична и достъпна за адвокатите в Единния портал за електронно правосъдие.

Понастоящем ЕИСС има протоколи за връзка и обмен на информация с Единния портал за електронно правосъдие, които очевидно не функционират, тъй като наличните в ЕИСС електронни дела в пълния им обем не се поддържат в ЕПЕП, а ЕДИС изобщо няма връзка с ЕПЕП.

Ето защо, ако действителното желание на Министерство на правосъдието е да подобри достъпа до правосъдие за гражданите и техните пълномощници/адвокати,

предлагаме текстът на §18, ал. 6 да се промени, като се добави необходимостта от свързаност на ЕИСС и ЕДИС с ЕПЕП, като конкретното предложение е следното:

„(6) Висшият съдебен съвет осигурява свързаност между Единната информационна система на съдилищата, Единната деловодна информационна система и Единния портал за електронно правосъдие в срок до 1 март 2024 г.“

6. По отношение на процесуалните правила за електронен обмен и връчване на съобщения и призовки в Гражданския процесуален кодекс:

6.1. В предложения нов текст на **чл. 41, ал. 1 от ГПК** се сочи, че при промяна на адреса (посочен като адрес за връчване или на който веднъж е било връчено) страната е длъжна да уведоми съда за новия си физически или електронен адрес, а в ал. 2 е предвидено при неизпълнение на това задължение всички съобщения да се прилагат по делото и да се смятат за връчени. Изрично е предвидено също, че това задължение има и пълномощникът на страната.

Същевременно по отношение на юридическите лица и търговци мястото на връчване е или посочения от страната адрес, или последният посочен в регистъра адрес.

Адвокатите като самоосигуряващи се лица имат винаги актуален физически и електронен адрес, посочен в Единните адвокатски регистри³ и в Регистър БУЛСТАТ. Ето защо когато съдът установи, че адвокат е променил адреса на кантората си или адреса на електронната си поща, преди да приложи съобщението по делото като редовно връчено, би следвало съдът да опита връчване на последния, вписан в регистъра адрес или мейл на адвоката (достъпен в Единните адвокатски регистри), по аналогия с правилото на чл. 50 ГПК,.

Ето защо, предлагаме последното изречение на чл. 41, ал.1 от законопроекта да се допълни по следния начин:

„Същото задължение имат и законният представител, попечителят и пълномощникът на страната, освен когато новият адрес е посочен в Единните адвокатски регистри“.

По този начин ще се избегне необходимостта всеки път, когато адвокат смени адреса на кантората си или адреса на електронната си поща, да подава множество, в някои случаи стотици уведомления по множество висящи дела или преписки, по които той представлява клиент. Още повече, че понякога се случва едно производство да бъде възобновено или да отпочне отново след отмяна на влязло в сила решение и адвокатът добросъвестно да не е подал уведомление за новия си адрес, тъй като е считал делото за приключено с влязъл в сила акт.

³ Единните адвокатски регистри се водят електронно и са публично-достъпни на адрес: [Bulgarian Bar Registers \(bar-register.bg\)](http://Bulgarian Bar Registers (bar-register.bg))

6.2. Относно предложения нов текст на чл.41а ГПК за електронното връчване:

В законопроекта е предложена изцяло нова разпоредба на чл.41а ГПК за начина на връчване на електронни книжа, удостоверяване на връчването и момента, в който връчването се счита извършено, която е формулирана по следния начин:

„Чл. 41а. (1) Електронното връчване се счита за извършено в момента на изтеглянето на изпратения документ от адресата.

(2) Адресатът изтегля документа в 7-дневен срок от деня на постъпването на посочения адрес на електронна поща. Документ, постъпил в заявения период на отсъствие по чл. 41б, трябва да бъде изтеглен в 7-дневен срок, считано от деня, следващ изтичането на този период.

(3) В случай че документът не бъде изтеглен в срока по ал. 2, той се смята за връчен в първия ден след изтичането на срока за изтегляне, освен ако адресатът докаже, че документът не е постъпил или е постъпил в по-късен момент на посочения адрес на електронна поща.“

6.2.1. От така формулирания текст на чл. 41а, ал. 2 ГПК, който определя 7-дневен срок за изтегляне на документа от адресата, не става ясно този 7-дневен срок от постъпване на какво започва да тече. Недостатъкът на досега съществуващия текст на чл.41а, ал.1 ГПК беше, че предвиждаше връчването да се счита извършено с постъпване на „*информация за изтегляне на призовката, съобщението или книжата*“, което на практика функционираше като на електронна поща се получаваше линк, че призовката или съобщението са налични в ЕПЕП, а при активиране на линка и влизане в профила на адвоката имаше няколко възможни проблематични ситуации: 1) понякога самата призовка или съобщение липсва или е предназначена за друга страна, или касае съвсем друго дело или процесуално действие; 2) друг път към самата призовка или съобщение не са приложени в електронен вид документите или съдебните актове и книжа, които се цели да бъдат връчени; 3) или накрая съдебния акт или книжата, които се твърди да се връчват изобщо не съществуват в електронното дело в ЕПЕП.

Ето защо намираме, че е изключително важно в сега предложения текст на чл.41а, ал.2 да се уточни изрично, че **7-дневният срок за изтегляне започва да тече от „постъпване на самата призовка или съобщение, ведно с всички приложени към нея книжа на посочения адрес на електронна поща“.**

6.2.2. На следващо място предлагаме на края на чл.41а, ал.2 да се добави ново изречение, както следва: „Срокът за изтегляне на документа не тече по време, в което адресатът е заявил отсъствие по реда на чл.41б.“ (настоящ чл. 51, ал.2 от ГПК).

Доколкото адвокатите у нас нямат право, аналогично на правото на отпуск в случаите, предвидени за това в Кодекса на труда (заболяване, смърт на близъкък, полагане на изпити и пр.), нито имат нормативно уредено право на почивка, нито разглеждането на делата бива отлагано заради заболяване на адвоката (с оглед правилото на чл. 142 ГПК), бе създадена сега съществуващата ал. 2 на чл. 51, която предвижда, че *„адвокатът може да заяви в ЕПЕП, че отсъства и няма да приема съобщения за определени периоди от време, които в рамките на една календарна година не може да бъдат с обща продължителност повече от 60 дни, с изключение на дните на отсъствие поради временна неработоспособност, които също се заявяват“*.

В законопроекта предвидените в чл. 51, ал. 2 ГПК 60 дни са намалени до 40 дни в рамките на една календарна година, но освен това е предвидено, че *„заявеното отсъствие не засяга действието на връчването спрямо документи, които са постъпили на електронния адрес за връчване на адресата преди постъпване на заявлението за отсъствие“* (нов текст на чл.41б, ал.3 ГПК).

Подобно правило отново лишава адвокатите от основни човешки права – правото да имаме почивка, семейство и дори правото на професионална квалификация. Това означава, че ако на адреса за електронно връчване постъпи съобщение в понеделник, адвокатът не може да се разболе в във вторник – и да заяви отсъствие поради временна нетрудоспособност по чл.41б, ал.2 (нов), или ако се разболе и заяви временна неработоспособност, ще трябва да спазва срок за обжалване болен, на легло или дори в лечебно заведение, като търпи неимоверен стрес, включително дали ако подаде молба за удължаване на срока тя ще бъде уважена от съда, или дори как ще подаде молба за удължаване на срока от болнично легло или операциона маса. Това означава също, че ако на адреса за електронно връчване постъпи съобщение в понеделник, адвокатът не може да заяви отсъствие за почивка във вторник за участие в отдавна планирано професионално обучение, за което е платил съответната такса или за явяване на късно насрочен изпит в рамките на магистърско, докторско обучение или следдипломна специализация. Това означава също така, че ако съобщение се получи в понеделник, адвокатът не може във вторник да заяви отсъствие за отдавна планираната годишна почивка със семейството си, за която останалите членове на домакинството са заявили също отсъствия, направили са разходи, закупили самолетни билети и пр. В преобладаващият брой случаи причините, поради които се налага адвокатът да отсъства са внезапни и непредвидени, и не може да се планира заявяване на отсъствие преди получаване на съответното съобщение.

Ето защо, намираме от една страна текстът на чл.41б, ал.3 (нов) за напълно излишен и нарушаващ основни права на адвоката, още повече като се има предвид, че колкото и отсъствия да заявява адвоката по този начин, прекъсвайки срока за

изтегляне на получени съобщения, това не може да се отрази на делата му със забавяне за повече от 40 дни годишно. Същевременно съдебните състави нямат нито един преклузивен срок в работата си, като страните и адвокатите очакват понякога насрочване или постановяване на съдебен акт с години. Ето защо, подобен подход на законодателя изглежда дискриминационен, тъй като позволява на съдиите да упражняват професията си със спокойствие и липса на напрежение в работната им среда, а налага на адвокатите непрекъснат психологически тормоз, породен от прекалено кратките срокове и невъзможността те да бъдат прекъснати, включително в случай на внезапно заболяване или други житейски ситуации, които налагат подобен подход.

Дискриминационно е както ограничаването на правата на хората в областта на труда, но и нееднаквото отношение към различните групи в обществото, което води до премахването или разрушаването на равенството във възможностите или в третирането в областта на труда и професиите.

Съдия, член или председател на съответния съдебен състав няма пречки след като срокът за произнасяне на решението му е започнал да излезе в отпуска за екскурзионно пътуване, или да се разболе, или да отсъства заради заболяване на детето си или поради друга причина. Няма пречка след като е узнал за насрочване на разглежданото от него дело, изпратил е и е връчил съобщения за насрочената дата на множество страни, техните процесуални представители, вещи лица и свидетели, да не проведе заседанието и да го отложи, защото му се налага отсъствие по някоя от посочените по-горе причини.

Надяваме се това да не бъде възприето като упрек към колегите съдии – напротив, те разполагат с възможностите, които са нормални и се следват на всеки, който полага труд или упражнява професия, а адвокатите, макар да упражняват конституционно предвидена професия, трайно са третирани от законодателя и от Държавата като прослойка от обществото, която не заслужава адекватно и равностойно отношение и права.

Предложената от нас редакция на чл. 41а, ал. 2 ГПК, който предвижда, че срокът за изтегляне на съобщението/документа, не тече по време на заявено отсъствие (дори когато отсъствието е заявено след получаване на съобщението), би гарантирало, че отсъствието няма да се отрази на самия процесуален срок (например за обжалване или за подаване на отговор на искова молба), защото срокът изобщо няма да тече докато не се преустанови отсъствието. В случай, че отсъствието се заявява електронно чрез портала, това ще позволи и автоматичното настройване на системата да удължи срока за изтегляне на призовката/съобщението със срока на отсъствие, независимо дали това отсъствие е заявено преди или след получаване на съобщението на електронния адрес на адвоката.

6.2.3. По съображенията, изтъкнати в т.6.2.2 предлагаме и следните изменения в предложени нов текст на чл.41б ГПК:

- в чл.41б, ал.1 текстът „40 дни“ да се промени на „40 работни дни“, тъй като никой участник в процеса няма да заявява отсъствие от почивни дни или празници;

- в чл.41б, ал.2, текстът да се допълни по следния начин: „Лицата по ал. 1 могат да заявят и периоди на отсъствие поради временна неработоспособност, удостоверена със съответния документ, *който може да бъде представен допълнително*“, тъй като много често се налага хоспитализиране по спешност, за което болничен лист и епикриза се издават до 2 седмици след изписване от лечебното заведение;

- текстът на чл.41б, ал.3 да се заличи.

6.3. Относно удостоверяване на връчването на адрес на електронна поща в чл.44, ал.3 ГПК:

Предложеният текст бележи значителен напредък спрямо сега съществуващата ситуация на пълна неяснота при какви условия едно съобщение, изпратено по електронна поща следва да се счита връчено.

Въпреки положителната идея, притеснение буди факта, че като самостоятелни/алтернативни начини да се удостовери връчване се посочват:

- в т. 3 - чрез електронен запис за изпращането при връчване чрез система по чл. 38, ал. 3 и 6;

- в т. 4 - чрез електронен запис за потвърждение, че съобщението е изтеглено – при връчване чрез система по чл. 38, ал. 3 и ал. 6.

Би следвало тези две условия да са налице кумулативно разпоредбите на т. 3 и т. 4 да се обединят, както следва: „*чрез електронен запис за изпращането и електронен запис за потвърждение, че съобщението е изтеглено при връчване чрез система по чл.38, ал.3 и ал.6*“. Единствено запис за изпращане на съобщението не е и не може да бъде доказателство за връчване по реда на Гражданския процесуален кодекс.

6.4. Относно правилата за връчване на адвокат (чл.51 от ГПК):

В предложени нов текст на чл.51 ГПК е предвидено, че „*когато в адвокатската кантора не може да бъде намерено лице, което да получи съобщението, връчителят залапва уведомление по чл. 47, ал. 1 и второ уведомление не се залапва*“.

Настоятелно ви обръщаме внимание, че този текст ще доведе до накърняване правото на защита на повечето страни по граждански дела и пропускане

на срокове, поради което следва да отпадне. В Законопроекта за изменение и допълнение на ГПК със сигнатура № 48-254-01-35, който предстои да бъде разглеждан в Пленарна зала на 48-мото Народно събрание, отпадна предложение чл. 51, ал. 2 да има съдържание аналогично на предложеното в Законопроекта.

Съгласно §1, т.4 от ДР на Закона за адвокатурата урежда възможност кантората на адвоката да бъде на домашния му адрес, като тази възможност е използвана от немалко адвокати, включително предвид епидемичната обстановка в страната заради заболяванията с КОВИД-19 и различни форми на грип, както и поради липсата на финансова възможност да поддържат кантора отделно от домашния адрес, с наето постоянно лице, което да има подходяща квалификация да получава съдебни книжа и да съобразява срокове.

На практика изключително често в кантората на адвоката не може да бъде намерено лице, което да получи съобщението, но това никога не е представлявало проблем за хода на производството и своевременното връчване на книжа, поради простата причина, че когато адвокатът не е в кантората си, той обикновено е в сградата на съда и адвокатите дори сами посещават връчителите на съобщения на работните им места, за да получат наличните съобщения.

Вместо това предлагаме да се създаде ал. 2 със следния текст, аналогичен на правилото на сега съществуващия чл. 51, ал.2 ГПК:

„(2) Адвокатите също могат да заявяват периоди на отсъствие по реда на чл.41б по електронен път, чрез изявление по конкретното дело или в Единния адвокатски регистър.“

7. Предложение за промяна в законодателния подход при уредба на преклузивните процесуални срокове за обжалване в ГПК.

С настоящото становище бихме искали да обърнем внимание най-вече на концептуален проблем в уредбата в ГПК, свързан с кратките преклузивни срокове. Въвеждането на електронно призоваване прави този проблем още по-осезаем и остър, тъй като за разлика от връчването на хартиени книжа и съобщения, което може да бъде извършено само докато адвокатът физически се намира в кантората си, то електронното връчване може да се извърши и извън работно време, в почивни и празнични дни на адвоката.

7.1. Необходимост от удължаване на всички преклузивни процесуални срокове.

Предлагаме да бъде законодателно променен режимът на преклузивните процесуалните срокове по ГПК и АПК, които са невъзможно къси с оглед на съвременните реалности и следва да бъдат поне удвоени.

Например: сроковете за отговор на искова молба, за отговор на искова молба по търговско дело, за допълнителна искова молба и допълнителен отговор, за въззивно обжалване, за отговор на въззивна жалба, за касационно обжалване и отговор на касационна жалба; за частна жалба и отговор на частна жалба, за жалба срещу действията на съдебен изпълнител и тридневния срок за възражения срещу подадена жалба срещу действия на съдебен изпълнител.

Твърде кратък е например едномесечният срок за отговор на исквата молба по чл.131 ГПК, който е скрепен с преклудиращото действие по чл. 133 ГПК, което има предопределящо значение за целия по-нататъшен ход на процеса. Този срок следва да бъде поне удвоен.

Извънредно къс е също двуседмичният срок за отговор на исквата молба по чл. 367 ГПК, който също е скрепен с преклудиращото действие по чл. 370 ГПК, което има предопределящо значение за целия по-нататъшен ход на процеса. Този срок следва да бъде удвоен и удължен на един месец.

Невъзможно къси са едноседмичните срокове за отстраняване на нередовности на искова молба или други молби, които следва да бъдат удължени поне на две седмици. Исковите молби биват оставяни без движение предимно за да може адвокатът да представи заверени от страната/клиента преписи от доказателствата или да представи платежен документ за платена държавна такса. И двете нередовности не могат да се отстранят без съдействието на клиента на адвоката – налага се да се намери лицето, представляващо съответното дружество или физическото лице ищец, и да му се изискат оригинали на писмените доказателства или да се осигури заверка на преписите от това лице, или пък да се осигурят от това лице средства за заплащане на такса или други разноски. В рамките на този срок много често в практиката на адвокатите се оказва, че контакт с клиента не може да бъде осъществен, клиентът е извън страната, клиентът се намира в болнично заведение или е контактен с вирусно болен и т.н. Това много често налага адвокатът сам да заверява преписи, сверявайки с огромен обем оригинални документи, приложени към исквата молба, или адвокатът да заплаща дължимите такси от личните си средства. Понякога тези такси и разноски са в значителен размер и няма как да бъдат осигурени и заплатени от адвокат.

Необходимо е да бъдат удвоени сроковете за въззивно обжалване и за отговор на въззивна жалба, които следва да бъдат удължени на един месец. За сравнение в австрийския граждански процесуален кодекс (ZPO), който е послужил като първоизточник в уредбата на настоящия ГПК, при съобразяване на българските процесуални традиции, срокът за въззивно обжалване и отговор на въззивна жалба е четири седмичен – ср. §467 и §468 ZPO <https://www.jusline.at/gesetz/zpo/paragraf/467>
<https://www.jusline.at/gesetz/zpo/paragraf/468>

Крайно наложително е да бъдат удвоени сроковете за касационно

обжалване и за отговор на касационна жалба, чиято продължителност следва да бъде определена на поне два месеца. Известно е каква огромна по обем работа извършва адвокат, натоварен с дело, което подлежи на касационно обжалване, предвид необходимостта да проучи стотици и хиляди съдебни актове, които са постановени по въпросите за допустимост на касационното обжалване, за да подготви адекватна касационна жалба и изложение по чл. 284, ал. 3 ГПК.

Процесуалният срок за страната, на която е връчена жалба срещу действия на съдебен изпълнител, следва да разполага с адекватен преклузивен срок – поне двуседмичен, а не с уредения сега инфарктно кратък 3-дневен срок за възражение (чл. 436, ал. 3 ГПК).

Обръщаме внимание също, че евентуално удължаване на процесуалните срокове на практика няма да се отрази съществено на процеса и да го удължи при извършване на електронно връчване на съобщенията и призовките, защото към настоящия момент при връчване на книгата на хартиен носител много често лицата, които връчват призовки/съобщения към съответните бюра „Призовки“ на всеки съд, събират книгата за връчване на определен адвокат и ги връчват при едно посещение на кантората, като така някой от съобщенията се забавят значително. Това се съобщава от много колеги адвокати – поради факта, че на адреса на адвокатската кантора пристигат ежедневно призовки и съобщения за връчване, а служителите на съда не посещават ежедневно кантората на адвоката, те задържат и натрупват за период от две-три седмици множество призовки/съобщения и ги носят за връчване с еднократно посещение. При електронно връчване обаче подобно струпуване на призовки/съобщения няма да се получава, и увеличаване продължителността на процесуалните срокове няма да доведе до забавяне на производствата.

7.2. Необходимост в определени периоди от годината преклузивните процесуални срокове да не текат.

Законодателят се е погрижил в АПК за съдебната ваканция на магистратите и предвидил, че сроковете за тях – макар да са инструктивни по характера си и да не са свързани с процесуални последици за производството или правата на страните, не текат в периода на такава ваканция. Така например инструктивните срокове за насрочване и разглеждане на делото не текат за периода на съдебната ваканция, като има изрични правила, уреждащи спирането на сроковете (чл. 157, ал. 1 АПК и чл.217 АПК).

В австрийския гражданско-процесуален кодекс, по чийто модел е уредбата в действащия ГПК, правилото на § 222 (§222 ZPO <https://www.jusline.at/gesetz/zpo/paragraf/222>) изрично предвижда, че преклузивните процесуални срокове във въззивните и касационните производства, респ. за въззивно и

касационно обжалване, не текат за периодите от 15 юли до 17 август и от 24 декември до 6 януари – установените периоди на съдебна ваканция за Австрия.

В тази връзка предлагаме в ГПК да бъде създадена норма, по подобие на разпоредбата на § 222 ZPO (<https://www.jusline.at/gesetz/zpo/paragraf/222>), която да предвиди, че сроковете за въззивно и касационно обжалване на съдебни актове спират да текат през законоустановени периоди, в които всички юристи следва да почиват и да празнуват, когато почиват и празнуват всички нормални хора (и всички юристи с изключение на адвокатите) - сроковете за обжалване и за отговори на жалби да спират да текат от 01.08. до 31.08. и от 24.12 до 06.01 всяка година, с изключение на сроковете по дела, които законът изрично посочва като спешни (делата по чл. 329, ал. 3 от ЗСВ).

Обстоятелството, че срещнатите трудности при прилагането на разпоредбата на чл. 61, ал. 2 ГПК (която действаше за период от една година 2017 - 2018 г. и практически възпроизведе у нас правило, подобно на правилото на § 222 от ZPO), изразяващи се най-вече в затруднения на съдебните служители да изчисляват срокове, които попадат частично в период на съдебна ваканция, не е основание адвокатите да бъдат лишени от възможност, с каквато разполагат всички магистрати (а и всички други юристи и хора, полагащи труд) – да почиват нормално. Подобно отношение към труда на адвокатите е унизително – да оправдаем невъзможността на адвоката да ползва почивка през съдебната ваканция с единственото обстоятелство, че това нарушава спокойствието на съдебния служител и го натоварва с излишно изчисляване на срока.

Сегашната уредба позволява на съдиите да упражняват професията си със спокойствие и липса на напрежение в работната им среда, а налага на адвокатите непрекъснат психологически тормоз, породен от прекалено кратките срокове и невъзможността те да бъдат прекъснати, като удобството на съдебните служители и деловодители се предпочита пред гарантиране на нормален професионален и семеен живот на адвоката.

7.3. Уредба на преклузивните процесуални срокове в работни дни.

Алтернативен подход на предложения в т. 7.2., е процесуалните срокове във всички производства, освен да бъдат удължени по начина, предлаган в т. 7.1., да бъдат уредени в работни дни.

Евентуалните аргументи, че подобна промяна би затруднила изчисляването на срокове, не могат да бъдат споделени, защото настоящото ниво на развитие на технологиите позволява чрез интегриране на модул за процесуални срокове чрез съответни настройки и ЕИСС, и ЕПЕП да отразяват началото и края (на конкретна дата) на определен срок, независимо дали се изчислява в календарни дни или в работни дни.

Подобен подход няма да страда от недостатъците (силно преувеличени по мнение на мнозинството адвокати), с които беше аргументирана прибързаната отмяна на чл. 61, ал. 2 ГПК – че подобно правило създавало неравенство за страните в процеса, тъй като срок, който попада в период на съдебна ваканция се удължава многократно, а аналогичният срок за страната в същото производство се оказва несъразмерно кратък. Процесуална уредба на всички срокове в ГПК в работни дни ще създаде както равенство на страните в процеса, така и възможност, чакана от адвокатите от години, да разполагат с възможност като нормални граждани да се възстановяват в дните, отредени за почивка за всички.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА МИНИСТРИ,

Уважаеми колега Зарков,

Уважаеми колега Демерджиев,

Обръщам се към Вас от името на всички членове на Софийската адвокатска колегия като към юристи с дългогодишен професионален стаж, блестящо юридическо образование и познаване на проблемите на практикуващите адвокати.

Крайно време е да засвидетелстваме уважение към непосилния и психологически обременяващ труд на адвокатите, да създадем условия за тяхната всеотдайна работа за защита на гражданите и юридическите лица, да гарантираме на адвокатите техни основни човешки права, опазване на тяхното здраве и семейства. В този законопроект прозира желанието на законодателя да регламентира по един реалистичен и своевременно ефективен начин бъдещото електронно правосъдие, но нека не забравяме, че адвокатите са основен фактор в това правосъдие и имат роля, не по-маловажна от тази на съда.

Надявам се, да бъде обърнато сериозно и задълбочено внимание на поставените в това становище проблеми и те да намерят разрешение още в рамките на настоящия законопроект. Софийски адвокатски съвет е на разположение да бъде проведена среща, на която да разясним подробно мотивите за всяко едно предложение, направено по-горе.

С уважение,

адв. Стефан Марчев

Председател на САК